

2. 9. 2003

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Modernizace komunitárního soutěžního práva

V souvislosti s přijetím nového Nařízení Rady (ES) o provádění pravidel hospodářské soutěže stanovených v člancích 81 a 82 Smlouvy již bylo publikováno – a to i na eprávu – několik článků komentujících změny, které Nařízení přináší. Snad ze snahy prezentovat je stručnou a srozumitelnou formou se v těchto člancích objevily drobné nepřesnosti, které bych chtěl v tomto příspěvku uvést na pravou míru.

V souvislosti s přijetím nového Nařízení Rady (ES) o provádění pravidel hospodářské soutěže stanovených v člancích 81 a 82 Smlouvy (Nařízení Rady (ES) č. 1/2003 ze dne 16. prosince 2002 o provádění pravidel hospodářské soutěže stanovených v člancích 81 a 82 Smlouvy, CELEX 32003R0001) (dále jen „Nařízení“) již bylo publikováno – a to i na eprávu – několik článků komentujících změny, které Nařízení přináší. Snad ze snahy prezentovat je stručnou a srozumitelnou formou se v těchto člancích objevily drobné nepřesnosti, které bych chtěl v tomto příspěvku uvést na pravou míru.

Změny, které Nařízení přináší, směřují ve svém souhrnu k zefektivnění posuzování tzv. zakázaných dohod, vymezených v čl. 81 Smlouvy o založení Evropského společenství (dále jen „Smlouva“), a zneužití dominantního postavení, vymezeného v čl. 82 Smlouvy. Komise má být zbavena povinnosti posuzovat jednání soutěžitelů, jejichž vliv na soutěž na komunitárním trhu je zanedbatelný, a má jí být umožněno plně se soustředit na nejzávažnější formy protisoutěžního jednání.

Nařízení proto vymezuje nová pravidla pro rozdělení případů mezi Komisi a soutěžní úřady členských států (dále jen „NCA“ – National Competition Authority), opravňuje Komisi (a NCA) přijímat nové formy rozhodnutí, které mají zajistit rychlé a efektivní odstranění hrozby narušení soutěže na komunitárním trhu, nahrazuje systém notifikací a rozhodování o tzv. individuálních výjimkách ze zákazu dohod podle čl. 81 Smlouvy výjimkou platnou ex lege a přináší některé další změny, které mají řízení před Komisí a jí prováděné šetření dále zefektivnit.

I. Postavení NCA

Nařízení ukládá členským státům, aby určily správní úřady, které budou na jejich území oprávněny aplikovat komunitární soutěžní právo (čl. 35 Nařízení). Nařízení těmto úřadům umožňuje vydat rozhodnutí, kterým soutěžitelům zakážou pokračovat v protisoutěžním jednání, nařídí předběžná opatření, přijmout závazky soutěžitelů (srovnej níže), případně uložit sankce (čl. 5 Nařízení). Komise tak v oblasti zakázaných dohod a zneužití dominantního postavení ztrácí své výlučné postavení, kterého požívala na základě dosud platného Nařízení Rady č. 17/1962 (Nařízení Rady (EHS) č. 17 ze dne 6. února 1962 – první nařízení k provedení čl. 85 a 86 Smlouvy, v platném znění, CELEX 31962R0017) (dále jen Nařízení č. 17).

Komise i NCA jsou tak oprávněny aplikovat články 81 a 82 Smlouvy a přijímat přitom obdobné druhy rozhodnutí; společně tvoří tzv. Evropskou soutěžní síť (ECN – European Competition Network). V současné době Komise připravuje oznámení, ve kterém by stanovila bližší pravidla pro spolupráci v rámci ECN a vymezila kriteria, podle kterých mají být případy v rámci ECN rozděleny.

Komise by se měla, v souladu s tzv. zásadou subsidiarity (srovnej čl. 5 Smlouvy), zabývat jen případy, které nemohou být efektivně vyřešeny jedním nebo několika NCA. Je jí nicméně zachováno právo řízení v jakékoliv věci zahájit, a to i kdyby již ve stejné věci probíhalo řízení u NCA; NCA by v takovém případě svou působnost ztratil (článek 11 odst. 6 Nařízení). K takovému opatření by však mělo docházet jen výjimečně, po konzultaci s příslušným NCA (čl. 11 odst. 6 Nařízení).

Řízení může probíhat i u více NCA současně; aby ale nedocházelo ke zbytečným duplicitám v jejich práci, mělo by k takovému paralelnímu řízení docházet jen v odůvodněných případech; Nařízení za tímto účelem zmocňuje NCA své řízení v případech, kdy ve stejné věci probíhá řízení u jiného NCA, přerušit nebo zastavit (čl. 13 Nařízení).

V zájmu efektivní součinnosti v rámci ECN stanoví Nařízení pravidla spolupráce (čl. 11), předávání informací (čl. 12) a upravuje právo Komise nebo NCA žádat, aby NCA jiného členského státu provedl v rámci své působnosti jeho jménem šetření (čl. 22).

II. Nové formy rozhodnutí

Komise je oprávněna konstatovat, že určité jednání je v rozporu s články 81 nebo 82 Smlouvy a takové jednání zakázat, případně soutěžitelům uložit behaviorální a výjimečně i strukturální opatření k nápravě (čl. 7 Nařízení). V naléhavých případech, kdy hrozí hospodářské soutěži vážná a nenapravitelná škoda, je oprávněna nařídít i předběžná opatření (čl. 8 Nařízení). Komise je dále oprávněna ukládat sankce (čl. 23 a 24 Nařízení).

Novým druhem rozhodnutí, které je oprávněna přijímat Komise i, pokud to jejich národní právní řády připouštějí, NCA (čl. 5 Nařízení), je rozhodnutí o přijetí závazků navržených soutěžiteli (čl. 9 Nařízení). Řízení podle čl. 7 Nařízení, ve kterém musí Komise prokázat, že jednání soutěžitelů je jednáním zakázaným ve smyslu čl. 81 nebo 82 Smlouvy, je složité a mnohdy dlouhé. Vyžaduje si značné náklady ze strany Komise i dotčených soutěžitelů, pro které navíc takové řízení může znamenat negativní publicitu. Nařízení proto nově umožňuje soutěžitelům poté, co jim Komise sdělila své výhrady k jejich soutěžnímu jednání, navrhnout Komisi závazky, které budou na tyto výhrady reagovat. Shledá-li Komise tyto závazky pro účinnou ochranu hospodářské soutěže za dostatečné, může je svým rozhodnutím prohlásit pro dotčené podniky za závazné.

Komise se tak nemusí zabývat případy méně významných narušení hospodářské soutěže a věnovat své omezené zdroje jen jejím nejzávažnějším narušením. Současně dojde splněním závazků soutěžitelů k rychlé nápravě situace na trhu. Toto řešení je výhodné i pro dotčené soutěžitele, neboť řízení před Komisí je v krátké době ukončeno a především, Komise ve svém rozhodnutí neprohlašuje jejich jednání za protisoutěžní a jsoucí v rozporu s komunitárním právem (což by mohlo mít pro soutěžitele negativní dopady např. v řízeních o náhradě škody), ale uvede pouze, že pominuly důvody pro její zásah.

V případě, že by soutěžitelé své závazky neplnili, umožňuje Nařízení, aby jim za to byla uložena pokuta (čl. 23), případně penále, které by je mělo ke splnění závazku přimět (čl. 24).

Další novou formou rozhodnutí, vyhrazené výlučně Komisi, je tzv. konstatování nepoužitelnosti (čl. 10 Nařízení), které jí umožňuje vydat rozhodnutí, že určité konkrétní jednání soutěžitelů není jednáním zakázaným ve smyslu čl. 81 nebo 82 Smlouvy. Jedná se o důležitý signál pro soutěžitele, zejména vzhledem k tomu, že Nařízení již neupravuje tzv. určovací řízení, ve kterém mohla Komise rozhodnout, zda je určité jednání v souladu s komunitárním soutěžním právem.

III. Zrušení tzv. individuálních výjimek

Podle dosud platného Nařízení č. 17 museli soutěžitelé u dohod zakázaných podle čl. 81 odst. 1 Smlouvy, které ale splňovaly podmínky stanovené v čl. 81 odst. 3, žádat Komisi o rozhodnutí o tzv. individuální výjimce.

Nařízení ve svém článku 1 odst. 2 nově stanoví, že „dohody, rozhodnutí a jednání ve vzájemné shodě ve smyslu čl. 81 odst. 1 Smlouvy, které splňují podmínky čl. 81 odst. 3 Smlouvy, se nezakazují, aniž by k tomu bylo třeba předchozího rozhodnutí.“ Takové dohody jsou tedy ex lege a ab initio platné, aniž by musely být Komisi byt jen notifikovány.

Tímto opatřením se značně sníží administrativní zátěž Komise, která se bude moci plně věnovat boji s nejzávažnějšími hard-core cartels (které jí pochopitelně podle dosavadního systému stejně notifikovány nebyly), i soutěžitelů, kteří jednak ušetří náklady spojené s řízením před Komisí a jednak budou moci dohody, které budou podle čl. 1 odst. 2 Nařízení ab initio platné, realizovat bezprostředně po jejich uzavření.

IV. Šetření prováděné Komisí

Nařízení značně rozšiřuje vyšetřovací pravomoci Komise (Kapitola V. Nařízení). Mezi nejzávažnější patří povinnost členských států zajistit, aby na jejich území mohlo šetření prováděné Komisí účinně proběhnout, a to v případě nezbytnosti i za aktivní asistence policie (čl. 20 odst. 6 Nařízení), a právo Komise provádět šetření i v jiných než obchodních prostorách (čl. 21 Nařízení).

Má-li Komise důvodné podezření, že se obchodní knihy a jiné dokumenty, které by mohly mít význam pro prokázání závažného narušení soutěžních pravidel, nacházejí v jiných než obchodních prostorách, včetně domovů řídicích pracovníků i ostatních zaměstnanců dotčených soutěžitelů, může šetření proběhnout i na takovém místě (čl. 21 odst. 1 Nařízení). Vzhledem k tomu, že by takovým šetřením mohla být závažným způsobem narušena práva dotčených osob, stanoví Nařízení, že takové šetření může proběhnout jen s předchozím souhlasem soudu členského státu (čl. 21 odst. 3). Soud si ale před svým rozhodnutím nesmí vyžádat přístup do spisu Komise a nesmí ani zpochybnit nezbytnost šetření (čl. 21 odst. 3 alinea 2 Nařízení). Zákonnost rozhodnutí Komise o provedení takového šetření může být posouzena pouze Evropským Soudním dvorem (tamtéž).

V. Závěrem

Reforma komunitárního soutěžního práva, tzv. modernizace, ještě zdaleka není ukončena. Komise v současné době připravuje přijetí balíku opatření, která některá ustanovení Nařízení provádějí, stanoví podrobnosti spolupráce v rámci ECN a řízení před Komisí a upravují některé další otázky. Nadto se připravuje i nové Nařízení o fúzích, které má nahradit dosud platné Nařízení Rady (EHS) č. 4064/89 o kontrole spojování podniků (Nařízení Rady (EHS) č. 4064 ze dne 2. prosince 1989, o kontrole spojování podniků, CELEX 31989R4064).

Tyto změny komunitárního soutěžního práva se promítnou i do soutěžního práva členských států - řada současných i budoucích členských států reformu svých soutěžních předpisů chystá nebo ji již dokonce provedla.

Další články:

- [Dvě kiwi denně: EU schválila první zdravotní tvrzení pro čerstvé ovoce](#)
- [Digital Omnibus: Revoluce v datech, nebo jen nová zátěž pro podnikatele?](#)
- [Nová pravidla pro ground handling v EU a jejich dopady na letecký sektor](#)
- [Novinky z české a evropské regulace finančních institucí za měsíc březen 2026](#)
- [Novelizace nařízení EU o odlesňování \(EUDR\)](#)
- [Zneužití práva na přístup podle GDPR](#)
- [Doručování soudních písemností ze zahraničí do ČR](#)
- [Novinky z české a evropské regulace finančních institucí za měsíc únor 2026](#)
- [Digital Fairness Act a influencer marketing - cesta ke konci roztržitosti regulace?](#)
- [Novinky z české a evropské regulace finančních institucí za měsíc leden 2026](#)
- [IATA Travel & Cargo akreditace v letectví - v čem spočívají její výhody?](#)